

Pasningsvejledning

Sejlfinnemollyer - til brakvandsakvariet

Sejlfinnemollyer tilhører de ungefødende tandkarper og er tæt beslægtede med guppyen og de øvrige mollyer. Til forskel for andre *Poecilia*-arter, der kan holdes i ferskvand hele deres liv, vil sejlfinnemollyer klart trives bedst i brakvand som voksne. Foto: F. Ingemann Hansen

- 1 Dyreart
- 2 Fuldvoksen størrelse
- 3 Forventet levealder
- 4 Anbefalet størrelse og indretning af akvarium
- 5 Særlige pasningsbehov, herunder krav til temperatur
- 6 Stimulering og behov for motion
- 7 Fodring
- 8 Sociale behov
- 9 Formering og yngelpleje
- 10 Typiske tegn på sygdom og nedsat trivsel
- 11 Øvrige informationer

1 Dyreart

Poecilia latipinna (lille sejlfinnesk/vejlfinnemolly)

P. velifera (stor sejlfinnesk/vejlfinnemolly)

2 Fuldvoksen størrelse

Sejlfinnemollyer er store mollyer med en maksimal fuldvoksen totallængde på op til 15-20 cm.

P. latipinna er mindst af de to arter og bliver under de rette forhold mellem 12 og 15 cm lang som fuldvoksen. Hos denne art er hunnen en smule mindre end hannen.

Hos *P. velifera*, der under de rette forhold kan blive op til 20 cm som fuldvoksen, er

Om Tandkarper

Tandkarpe-ordenen (Cyprinodontiformes) omfatter i alt godt 1300 arter fordelt på ca. 10 familier, inkluderende bl.a. guppyer, mollyer, sværddragere, goodeider og killifisk.

Tandkarperne kan opdeles i to overordnede grupper: hhv. de æglæggende (killifisk) og ungefødende. Sejlfinnemollyer tilhører de ungefødende tandkarper, som føder levende unger, og de er tæt beslægtet med guppy og øvrige mollyer.

De fleste ungefødende tandkarper er naturligt udbredt fra det sydlige Nordamerika til Sydamerika, og enkelte arter lever mere nordligt i Nordamerika.

Bemærk!

Sejlfinnemollyer i handlen kan risikere at være krydsninger mellem forskellige molly-arter.

Da hybridisering kan have negative følger for afkommets biologi og adfærd, frarådes det på det kraftigste at anskaffe sig og avle på hybrider.

De to arter kendes bedst fra hinanden ved [antallet af stråler](#) i rygfinnen.

hunnen til gengæld typisk en smule større end hannen.

Antallet af stråler i rygfinnen er den sikreste måde at kende de to arter fra hinanden. *P. latipinna* har 14 stråler i rygfinnen, mens *P. velifera* har 18-19. Et antal stråler derimellem (15-17) kan være tegn på, at fisken er en hybrid.

Hos begge arter har hannen som fuldvoksen en karakteristisk stor og ofte farverig rygfinne, der har givet sejlfinnemollyer deres populærnavn. Hannen har desuden, ligesom mange andre ungefødende tandkarper, et rørformet parringsorgan på bugen (kaldes "gonopodium"). Den store rygfinne er udviklet fra naturlig seksuel selektion, da hannen under kurtisering af hunnen bruger sin udspilede rygfinne for at tiltrække og stimulere hende til parring.

Sejlfinnemollyer findes i flere fremavlede varianter med forskellige farver og evt. med spættet mønster. Farverne hos fremavlede varianter kan være rød/orange, gul, sølv, grå og sort, mens vildformens farve tilsyneladende er blå-/grønlig. Ofte er der brugt hybridisering for at få fremavlet en speciel farvevariant.

3 Forventet levealder

Den forventede levealder for sejlfinnemollyer er ca. 5 år, selvom især hanner ses at leve kortere, specielt hvis forholdene ikke er optimale.

4 Anbefalet størrelse og indretning af akvarium

Sejlfinnemollyer findes i naturen i både ferskvands- og brakvandmiljøer. Som voksne vil de klart trives bedst i et brakvandsakvarium, og derfor bør de som udgangspunkt holdes i et sådant. Som helt unge kan de dog holdes i et ferskvandsakvarium, hvorefter de bør tilvænes brakvand med gradvis forøgelse af vandets saltholdighed. Sejlfinnemollyer kræver god fri svømmeplads, men de skal også have gode skjulemuligheder i akvariet.

Akvariet skal være rektangulært (aldrig bowle) med bagruden blændet for indkig, og det skal stå på et fast, stabilt og stærkt stativ og underlag.

Da vandmiljøet er lettere at holde sundt og stabilt i større frem for mindre vandmasser og for at sikre rigeligt fri svømmeplads og skjulemuligheder for fiskene, anbefales som udgangspunkt et akvarium på mindst 250-325 L (min. 100-120 cm i længden), gerne større.

Akvariet indrettes med bundlag (gerne skrånende) og forskellige skjul ved primært bag- og sideruder (rødder, sten, salttolerante planter o.l.). Forrest og i midten af akvariet skal der være god fri svømmeplads. Bundlages skylles igennem for de værste urenheder, mens inventar og dekorationsgenstande rengøres grundigt, før de kommes i akvariet.

Vandværksvand kan bruges, såfremt fiskene er vænnet til det. Sejlfinnemollyer er relativt varmekrævende, og temperaturen skal som udgangspunkt være 25-27° C, selvom de kan klare både lidt højere og lavere temperatur. Brug et termostatstyret varmelegeme for at opretholde temperaturen. Saltholdigheden bør for voksne fisk være omkring 5-10 ‰ eller en vægtfylde på ca. 1,005 svarende til omtrent 5-10 g salt per liter vand. Brug kun specielt hav-/akvariesalt, og aldrig almindeligt salt, til brakvandsakvariet. Brakvandet (ferskvandet med saltet tilsat) skal gennemluftes med en pumpe et par dage, før det benyttes som akvarievand.

Akvariet skal belyses i en naturlig og fast døgnrytme (10-12 timer dagligt) med en passende lysmængde, så eventuelle planter kan gro. Sørg for at fiskene altid har flere skyggemuligheder (f.eks. fra flydeplanter).

Det maksimale antal fisk, man kan have i akvariet, skal beregnes som maks. 1 cm fisk pr. liter vand (på basis af artens forventede fuldvoksne størrelse); dog kræver territorielle arter langt mere plads. Ved hold af forskellige arter skal disse være naturligt fordelt i hhv. bund, midt og øverste vandlag, og arterne skal kunne trives

Naturlig udvikling kræver de rette forhold

Holdes sejlfinnemollyer under ugunstige forhold (f.eks. for lille akvarium, for mange fisk i akvariet, dårlig vandkvalitet) ses det ofte, at de ikke opnår deres fulde størrelse, og at hannen ikke udvikler den store, karakteristiske rygfinne. Bemærk dog, at hannen først er helt fuldvoksen som ca. 2-årig.

Sejlfinnemollyer trives som voksne bedst i brakvandsakvariet med et vist salthold. Brakvand findes i naturen bl.a. ved flodudmønder og i mangroveskov, hvor mangroverødderne stikker ned under vandoverfladen og giver gode skjul for fisk.
Foto: Phil (Creative Commons, Flickr.com)

Brakvandsakvarium kræver erfaring

Brakvandsakvariet er generelt mere vanskeligt at holde end et almindeligt beplantet ferskvandsakvarium, da der er flere ting, man skal have styr på og holde øje med.

Da sejlfinnemollyer som voksne vil trives bedst i et brakvandsakvarium, anbefales de to arter kun til personer, der i forvejen har grundlæggende kendskab til akvariehold, f.eks. fra [det beplantede stueakvarium](#).

sammen og i samme vandmiljø.

Et nyt akvarium skal modne typisk 2-3 uger, før fisk må sættes i, for at sikre at de biologiske kredsløb er stabile. Kommer fiskene fra vand, der afviger væsentligt fra dét i det nye akvarium, skal fiskene gradvist tilvænnenes akvarievandet; kommer de fra vand med nogenlunde samme værdier, bør de roligt sættes ud i akvariet, så stress ved ophold i transportposen mindskes mest muligt.

I brakvandsakvariet er det vigtigt løbende at holde øje med vandets saltholdighed (ved brug af f.eks. en flydevægt), samt de øvrige vandværdier (pH og hårdhedsgrad), da fiskene ikke tåler pludselige skift. Ferskvand vil over tid fordampe, og derfor skal der efter behov efterfyldes med brakvand for at holde saltholdigheden stabil.

Ca. 1/3 af vandet skal skiftes ca. hver 2.-4. uge afhængig af akvariets størrelse (større akvarier kræver generelt færre vandskift). Filteret renses med tempereret vand efter behov. Bundlaget renses i forbindelse med vandskift med en slamklokke, hvor de øverste par cm suges. Hvor der ikke er planterødder, renses bundlaget dybere, evt. helt i bund.

Læs meget mere om brakvandsakvariet på www.dyrenesbeskyttelse.dk/pasningsvejledninger/fisk/brakvandsakvarium

5 Særlige pasningsbehov, herunder krav til temperatur

Akvariestørrelse: For at sejlfinnemollyer får plads nok til at udvikle sig naturligt, opnå deres maksimale størrelse og have tilstrækkelig svømmeplads, kræves for *P. latipinna* et akvarium på min. 250 L (min. 100 cm i længden), mens den større *P. velifera* behøver min. 325 L (min. 120 cm i længden), men for begge arter meget gerne mere.

Ilt- og strømforhold: Strømmen i akvariet skal generelt være svag til moderat, men der skal sikres en tilstrækkelig vandomrøring, så alle vandlag konstant er iltet. Selvom *P. latipinna* kan overleve i relativt iltfattige miljøer, anbefales det dog i et akvarium at sikre tilstrækkelig iltindhold i vandet.

Vandkvalitet og -kemi: Generelt kræver begge arter en god vandkvalitet. *P. velifera* er dog mere sart og kræver specielt god vandkvalitet i forhold til *P. latipinna*, der under akvarieforhold er lidt mere hårdfør og tolerant. Holdes unge individer i rent ferskvand, skal vandet være relativt hårdt og lettere alkalisk for at sejlfinnemollyer vil trives.

6 Stimulering og behov for motion

Såfremt der er rigelig fri svømmeplads, gode muligheder for skjul og skygge, fodringen er varieret, og de holdes i grupper, kræves ingen yderligere berigelse.

Sejlfinnemollyer bevæger sig i alle vandlag, hvorfor der skal være god svømmeplads og skjul i alle dybdezonener. De kan ved forskrækkelse finde på at springe op over vandoverfladen, hvorfor et tætsluttende dækglas på akvariet er nødvendigt.

7 Fodring

Begge arter er primært planteædere, men æder også smådyr som insektlarver, orme og mindre krebsdyr. Det er derfor vigtigt at give rigeligt med grøntfoder (f.eks. skoldede salat-/spinat-/mælkebøtteblade, tørfoder med spirulina) suppleret med forskellige hvirvelløse dyr (fås også i frostform). Bemærk at bløde planter i akvariet hurtigt vil ædt af sejlfinnemollyer.

Der skal som udgangspunkt fodres hver dag, dog helst med en foderfri dag om ugen, da det vil være sundt for akvariemiljøet. Såfremt fiskene er i god foderstand,

Udbredelse og levesteder

P. latipinna findes i dag fra det sydøstlige USA til Mexico, mens *P. velifera* er naturligt udbredt i det østlige Mexico.

Begge arter er dog introduceret til forskellige steder i verden, heriblandt det vestlige USA, Hawaii, Israel, Afrika, Asien og/eller New Zealand.

Visse introduktioner er sket bevidst med det formål at lade fiskene kontrollere myggestande, men i stedet har de mange steder haft en negativ effekt på det oprindelige dyreliv. Specielt *P. latipinna* anses som en potentiel invasiv art og et skadedyr.

Begge arter lever i varmere fersk- og brakvandsområder, typisk stillestående og svagtstrømmende vandmasser som små vandløb, damme, søer, kanaler, sumpe, marsk og kystnære områder.

Undgå altid overfodring

Vandet kan ved overfodring let fordærves, og fiskene vil ofte blive stærkt svækkede eller dø som følge heraf.

Ved kortere ferier (<10 dage) er det derfor ofte bedre at undlade at fodre frem for at overlade fodringen til uerfarne personer.

Giv som tommelfingerregel ikke mere foder end hvad der bliver spist inden for 10-15 minutter, og eventuelt overskydende foder bør fjernes efter hver fodring.

kan de dog sagtens klare sig i op til 10 dage uden foder.

8 Sociale behov

Sejlfinnemollyer lever naturligt i grupper og skal altid holdes flere artsfæller sammen, så de har mulighed for at udvise naturlig adfærd over for artsfæller, og deres sociale behov tilgodeses. Holdes de alene, vil de typisk blive mere sky, og deres adfærd vil blive mindre naturlig.

Da hanner bruger meget tid på at jage hunner i forsøg på at parre dem, skal der altid holdes flere hunner til én han for at mindske stress hos den enkelte hun. 3-4 hunner til 1 han er mest optimalt.

Hanner kan i yngletiden blive aggressive over for hinanden, hvorfor kun én han anbefales per akvarium, medmindre det er meget stort.

Sejlfinnemollyer er i naturlige grupper med artsfæller fredelige fisk og kan holdes med andre ikke-aggressive, rolige arter, der kan trives i samme vandmiljø. De bør dog ikke holdes med langfinnede arter, da de kan finde på at nippe til lange finner.

9 Formering og yngelpleje

Sejlfinnemollyer tilhører de ungfødende tandkarper, som er en af de relativt få fiskegrupper, der føder levende unger frem for at gyde æg. Sejlfinnemollyer og langt de fleste (men ikke alle) ungfødende tandkarper er ovovivipare arter, hvor ungerne udvikles i æg inde i moderfiskens bughule, og under fødslen brister æghinden.

Denne reproduktionsstrategi, hvor æggene skal befrugtes inde i moderfiskens, kræver direkte kontakt mellem hannen og hunnen, og sæden overføres ved hjælp af hannens gonopodium. Af denne grund ses hannen ofte at jage hunner rundt i forsøget på at befrugte dem.

Sejlfinnemollyer er drægtige i 1-2 måneder og føder helt op til ca. 200 unger per kuld, dog typisk mellem 40 og 60. De nyfødte unger er typisk ca. 1 cm i længden. Hannen og hunnen bruger ingen tid på yngelpleje. Hunnen kan opbevare sæd i reproduktionsorganerne i længere tid, og dermed kan hun føde unger, selvom hun ikke nyligt er parret.

Bemærk at de to arter af sejlfinnemollyer og evt. andre tætbeslægtede arter (fra slægten *Poecilia*) kan yngle med hinanden. Hybridisering kan i nogle tilfælde have negative konsekvenser for afkommet (f.eks. kan visse hybrider af sejlfinnemollyer ikke yngle), hvorfor dette må frarådes på det kraftigste.

Opdræt sker bedst i et specielt yngleakvarium, hvor forholdene for leg og yngel er optimale, og hvor de voksne fisk kan fjernes efter gydning for at undgå, at de æder æggene. Selvom visse arter flittigt yngler i stueakvariet, vil æggene normalt hurtigt blive ædt, og det vil derfor ikke normalt resultere i unger.

10 Typiske tegn på sygdom og nedsat trivsel

Ved anskaffelse af fisk er det vigtigt kun at købe sunde og livskraftige individer. Se boksen "[Sygdomstegn hos fisk](#)" for typiske tegn på, at en fisk er syg eller svækket.

For at sikre at nyindkøbte fisk ikke er smittede med en sygdom eller parasit, der let kan smitte videre til andre fisk (f.eks. fiskedræber, svamp) og dermed ødelægge et helt akvarium, holdes de isolerede i et karantæneakvarium i ca. 3 uger, før de slippes ned i akvariet til de øvrige fisk. Man afliver hver enkelt inficerede fisk ved først at give den et hårdt slag i hovedet, hvorefter hovedet umiddelbart og hurtigt afskæres med en skarp kniv. Døde fisk smides i affaldsspanen, ikke i toiletet.

Fiskedræber, der viser sig ved små hvide pletter på størrelse med saltkorn, er en

Flere arter i samme akvarium

Ved artssammensætning bør der tages hensyn til, hvor i vandsøjlen de forskellige arter befinder sig, således at akvariets rummelighed udnyttes bedst muligt, og altid så overbefolkning i et vandlag undgås.

Vær opmærksom på at nærtbeslægtede arter muligvis kan yngle med hinanden, hvorfor man bør holde arter fra samme slægt i hver deres akvarium.

Opdræt kræver viden

Decideret opdræt af sejlfinnemollyer kræver, at man på forhånd sætter sig grundigt ind i deres behov.

Vejled dig her med specialister inden for den enkelte fiskegruppe/-art. Forhør dig evt. hos Dansk Akvarie Union for kontakt til sådanne.

Status i naturen

Ingen af de to arters status i naturen er officielt evalueret, og det vides derfor ikke med sikkerhed hvor almindelige eller sjældne, de er i naturen.

meget almindeligt forekommende, dødelig og meget smitsom sygdom hos ferskvandsakvariefisk, forårsaget af en encellet parasit, der angriber fiskens krop, finner og gæller. På nuværende tidspunkt kan der ikke købes et behandlingspræparat på håndkøb mod fiskedræber, hvorfor man så vidt muligt skal undgå at få parasitten i akvariet og sørge for at fiskene altid er sunde og ikke er stressede i deres omgivelser.

Rengør altid remedier og andre ting, når de bruges/flyttes mellem forskellige akvarier, og oprethold en god vandkvalitet ved jævnlige vandskift. Aquasafe eller tilsvarende produkter, der tilsyneladende stimulerer vedligeholdelsen af fiskens beskyttende slimlag og dermed øger fiskens modstandsdygtighed over for sygdomme og parasitter, kan fås i dyrehandlen.

Forkølelsespletter (en belægning af hvide/gullige udflydende pletter) kan forekomme, hvis fiskene udsættes for pludselige temperaturfald og/eller lever i overbefolkede akvarier. Svamp (vattot-lignende hvide/gullige/orange udvækster) angriber typisk svækkede fisk (f.eks. med sår), der lever i akvarier med dårlig vandkvalitet. Et behandlingspræparat findes, men der bør altid først sikres en god vandkvalitet.

11 Øvrige informationer

For kontakt til praktikere forhør dig hos Dansk Akvarie Union (www.danskakvarieunion.dk).

Sygdomstegn hos fisk

- svømningen er usikker og ukarakteristisk
- fisken er mager og lidt krumbøjet i forhold til sine artsfæller
- bugen er udspilet, så skællene "stritter"
- kroppen er besat af hvide prikker eller pletter, der ikke hører til dens normale farvemønster
- fiskens gæller bevæger sig meget hurtigere end hos de øvrige fisk
- fisken gnubber sig mod objekter
- en fisk, der normalt svømmer frit, hviler på bunden

Denne pasningsvejledning er udarbejdet af Dyrenes Beskyttelse i samarbejde med Dansk Akvarie Union. Beskrivelserne er dermed et udtryk for, hvordan vi mener, arterne bør holdes, således at deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov opfyldes. Der tages forbehold for, at arterne kan holdes på andre velfærdsmæssigt forsvarlige måder end dem beskrevet. Ligeledes tages forbehold for, at ny viden om arternes biologi og erfaringer med deres hold kan foreligge efter udarbejdelsen af denne vejledning.